

ประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง
เพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทางคลินิก:
กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นต่อสมรรถนะ
ด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล
The Effectiveness of Self-Directed Learning for Clinical Reasoning
Development: A Case Study of Primary Health Care Practicum Course
to Primary Health Care Practice Competency in Nursing Students

จริยา ทรัพย์เรือง*¹ พัชร รัศมีแจ่ม¹ วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย²

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ, ประเทศไทย 10540

¹Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University, SamutPrakan, Thailand 10540

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม, ประเทศไทย 73000

²Faculty of Nursing, Nakhon Pathom Rajaphat, Nakhon Pathom Thailand 73000

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ชนิดกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest posttest design) กลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นต่อสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 154 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสมรรถนะการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นซึ่งมีความเที่ยง สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbachalpha coefficient) เท่ากับ .87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติทดสอบที (t-test) ทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Corresponding author: *E-mail: supruang@gmail.com

¹อาจารย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลจากการประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษาการวิจัยการรักษายาบาลเบื้องต้นต่อสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษายาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลในครั้งนี้ ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง การเรียนรู้ที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

Abstract

This study aimed to study the self-directed learning for clinical reasoning development: a case study of primary health care practicum course to primary health care practice competency in nursing students. Purposive sampling was used to recruit the sample. There were 154 of 4th year nursing students who participated in primary health care practicum course. The instruments included primary health care practice competency in nursing students of study questionnaire with Cronbach's alpha coefficient .87 Descriptive statistic (percentage, mean, and standard deviation) was used to analyze the data. The finding revealed that average scores of primary health care practice competency were high in nursing students. The results revealed that primary health care practice competency before and after participated in teaching-learning arrangement in primary health care practicum course was significantly different at .05 level. The self-directed learning for clinical reasoning development: a case study of primary health care practicum course to primary health care practice competency in nursing students should be applied for using in further teaching and learning courses. Keywords: Self-Directing Learning, Clinical Reasoning Development

บทนำ

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจอย่างถูกต้องเหมาะสมกับชีวิตของผู้ป่วยในสถานการณ์ที่หลากหลาย¹ นักศึกษาพยาบาลจึงควรเป็นผู้มีความสามารถมีทักษะและค่านิยมอันดีต่อการใช้การคิดของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเบอร์แมคโกแวนและรูบิน² พบว่าการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นได้รับการยอมรับในหลายประเทศว่าเป็นผลลัพธ์ทางการศึกษาที่จำเป็นและสำคัญอันดับต้นๆ ในระดับอุดมศึกษาและการศึกษาระดับสูง รวมทั้งเป็นสมรรถนะที่ควรมีอย่างยิ่งในพยาบาลวิชาชีพ³ ดังนั้น ผู้สอนทางการพยาบาลจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดหลักสูตรการพยาบาลจากที่เน้นเนื้อหาความรู้ไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความจำเป็นสำหรับในประเทศไทย³ สภาการพยาบาลได้กำหนดให้การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสมรรถนะหนึ่งของพยาบาลวิชาชีพและการผดุงครรภ์ขั้นหนึ่ง ซึ่งทุกสถาบันการศึกษาพยาบาลได้ยึดเป็นแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร⁴

ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ได้กำหนดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ^{3,4} รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้รองรับทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมการมีความรู้ มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์ทางวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์และศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทักษะทางปัญญา มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและที่สำคัญ คือ ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพที่จะต้องปฏิบัติทักษะการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม โดยใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาลและการที่นักศึกษาจะบรรลุมาตรฐานเหล่านี้ได้นั้น⁵ การเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางที่สามารถที่จะคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยตนเองหรือการนำตนเองนับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพเพราะจะทำให้ให้นักศึกษาพยาบาลผสมผสานความรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติได้มากขึ้น และช่วยพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้มีสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์ได้มากขึ้น⁶

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ คือเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการสร้างความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การทำกิจกรรม เพื่อค้นหาความรู้อย่างต่อเนื่องในทุกรายวิชาและทุกชั้นปีเพื่อฝึกฝนและคงไว้ซึ่งความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา⁷ รายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นเป็นรายวิชาหนึ่งในชั้นปีที่ 4 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้โดยเฉพาะการมุ่งให้นักศึกษามีสมรรถนะของการนำตนเองเพื่อการตัดสินใจให้เหตุผลทางคลินิก³ เนื่องจากรายวิชานี้กำหนดให้นักศึกษาเรียนเนื้อหาทฤษฎีการรักษาพยาบาลเบื้องต้นทั้งหมดก่อนแล้วจึงฝึกภาคปฏิบัติ อีกทั้งเน้นให้นักศึกษาผสมผสานความรู้ภาคทฤษฎีลักษณะต่างๆ ที่เรียนมาทั้งหมดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่สูงขึ้น เพื่อตั้งศักยภาพในการให้เหตุผลและตัดสินใจจัดการความเจ็บป่วยกับผู้ป่วยมาขยายขอบเขตความสามารถไปยังความสามารถในการให้การักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ใช้บริการ ดังนั้นการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ดีตั้งแต่การกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ การวางกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาทบทวนความรู้เดิม แสวงหาความรู้ใหม่ ทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน สรุปและจัดระเบียบความรู้ แสดงผลงาน และประยุกต์ใช้ความรู้ เหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษามีสมรรถนะของการนำตนเองเพิ่มมากขึ้นได้⁸

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นจึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นต่อสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล เพื่อนำมาซึ่งการส่งเสริมสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษา การพัฒนาศักยภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาและสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นต่อสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล

คำถามการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นต่อสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลเป็นอย่างไร

สมมุติฐานการวิจัย

สมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก มีความแตกต่างกัน

นักศึกษาที่เรียนวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นด้วยรูปแบบการนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิกสามารถในการนำความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ และมีความสามารถและสมรรถนะด้านการให้เหตุผลเชิงคลินิกมีความแตกต่างกัน

คำจำกัดความ

การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก หมายถึงการออกแบบวิธีการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ ระบุแหล่งทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการเรียนรู้ภายใต้การวัดและการประเมินผลตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยใช้แนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มคอ.) โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากหลายทางเลือกบนข้อมูลต่างๆ ของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการແຈກແຈງปัญหา การสร้างสมมุติฐาน การตรวจสอบและวิเคราะห์สมมุติฐานที่วางไว้ทั้งในแง่ความเป็นไปได้และข้อโต้แย้ง การรวบรวมข้อมูลทางคลินิกอย่างมีระเบียบแบบแผนและการวินิจฉัยเบื้องต้น การศึกษาครั้งนี้มี การจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังนี้

- การทบทวนความรู้เดิม
- การแสวงหาความรู้ใหม่
- การทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยง

ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

- การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน
- การสรุปและจัดระเบียบความรู้
- การให้แสดงผลงาน
- การประยุกต์ใช้ความรู้

รายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้น หมายถึง วิชา ทยุขในหมวดวิชาชีของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย ห้วเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่กำหนดให้นักศึกษาคณะพยาบาล ศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินอาการผู้ป่วยโดย การซักประวัติสุขภาพ การตรวจร่างกาย การตรวจทางห้อง ปฏิบัติการและแปลผลเพื่อการวินิจฉัยและการรักษาโรคง่าย ๆ ที่พบบ่อยในชุมชนและการคัดกรองแยกผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง เกินความสามารถและขอบเขตในการให้การรักษายาบาลเบื้องต้นได้ พร้อมทั้งตัดสินใจส่งต่อผู้ป่วยและแนะนำผู้ป่วยให้ไปรับ การรักษาต่ออย่างถูกต้อง ตลอดจนการติดตามดูแลและ การรักษารอย่างต่อเนื่อง การฟื้นฟูสภาพ การส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคมิให้เกิดโอกาสเป็นซ้ำ

รายวิชาปฏิบัติการรักษายาบาลเบื้องต้น หมายถึง วิชาปฏิบัติในหมวดวิชาชีของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย ห้วเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่กำหนดให้นักศึกษาคณะพยาบาล ศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการซักประวัติ การ ตรวจร่างกาย การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัยโรค การรักษายาบาลเบื้องต้นตามขอบเขตของกฎหมาย การให้คำ แนะนำ / คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ และการส่งต่อผู้ป่วย โดยเฉพาะการปฏิบัติ การพยาบาลกับผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยฉุกเฉิน และศูนย์สุขภาพชุมชน โดยใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และเสริมทักษะการปฏิบัติการ รักษายาบาลเบื้องต้นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้เชิงประจักษ์และ ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้การทำกิจกรรมสมรรถนะ ความรู้ ตลอดจนสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในการ ประชุมปรึกษาหารือทางคลินิกร่วมกับพยาบาลวิชาชีพในแหล่ง ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามขอบเขตกฎหมายวิชาชีพและยึดมั่น ในจรรยาบรรณวิชาชีพ

นักศึกษายาบาล หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2554 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยห้วเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลักษณะกลุ่มตัวอย่างและประชากรที่ศึกษา

ประชากรเป้าหมาย คือ นักศึกษายาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยห้วเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 246 คน

กลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 4 จำนวน 154 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อน และหลัง (Pre-test and post-test design) โดยมีลำดับ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการ

ประชุมคณาจารย์ที่ร่วมสอนในรายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้น เพื่อกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ใน รายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้นทั้งรายวิชา

กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้นทั้งรายวิชา โดยมีกิจกรรมประกอบด้วย 1) การ ให้นักศึกษาทบทวนความรู้เดิม 2) การให้แสวงหาความรู้ใหม่ 3) การทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ กับความรู้เดิม 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม เพื่อน 5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) การให้แสดงผลงาน 7) การประยุกต์ใช้ความรู้

กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้นทั้งรายวิชา ในขั้นตอนการตัดสินใจทางคลินิก เกี่ยวกับการวินิจฉัยแยกโรค

กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้นทั้งรายวิชา ในขั้นตอนการฝึกตัดสินใจรักษา ยาบาลเบื้องต้นเมื่อมีการบาดเจ็บ

กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้นทั้งรายวิชา ในขั้นตอนการฝึกตัดสินใจรักษา ยาบาลเบื้องต้นการฟื้นคืนชีพ

กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้นทั้งรายวิชา ในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการตัดสินใจทางคลินิกความสามารถและสมรรถนะด้านตัดสินใจทางคลินิก

ขั้นตอนดำเนินการ

ประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนเรียนเกี่ยวกับการวินิจฉัยแยกโรค การรักษายาบาลเบื้องต้นเมื่อมีการบาดเจ็บและการฟื้นคืนชีพ

จัดกิจกรรมในรายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้นทั้งรายวิชา โดยมีกิจกรรมประกอบด้วย 1) การให้นักศึกษาทบทวนความรู้เดิม 2) การให้แสวงหาความรู้ใหม่ 3) การทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน 5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) การให้แสดงผลงาน 7) การประยุกต์ใช้ความรู้

จัดกิจกรรมการตัดสินใจทางคลินิกเกี่ยวกับการวินิจฉัยแยกโรค วันละ 1 ชั่วโมง ตลอดระยะเวลา 1 สัปดาห์

จัดกิจกรรมการฝึกตัดสินใจรักษายาบาลเบื้องต้นเมื่อมีการบาดเจ็บ วันละ 1 ชั่วโมง ตลอดระยะเวลา 1 สัปดาห์

จัดกิจกรรมการฝึกตัดสินใจรักษายาบาลเบื้องต้นการฟื้นคืนชีพ วันละ 1 ชั่วโมง ตลอดระยะเวลา 1 สัปดาห์

จัดกิจกรรมการประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ในการตัดสินใจทางคลินิกเป็นกรณีศึกษาร่วมกับการวินิจฉัยแยกโรคและการรักษายาบาลเบื้องต้น วันละ 1 ชั่วโมง ตลอดระยะเวลา 1 สัปดาห์

เครื่องมือในการวิจัย

ชุดที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิลำเนา

ชุดที่ 2 ชุดโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้นโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้ของของโนลส์ (Knowles)

- 1) การให้นักศึกษาทบทวนความรู้เดิม
- 2) การให้แสวงหาความรู้ใหม่
- 3) การทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน

5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้

6) การให้แสดงผลงาน

7) การประยุกต์ใช้ความรู้

ชุดที่ 3 สมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษายาบาลเบื้องต้น ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามสมรรถนะการปฏิบัติการรักษายาบาลเบื้องต้น ซึ่งสร้างจากแนวคิดสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพและการอบคณวุฒาระดับอุดมศึกษา (ภาคปฏิบัติ) การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ รหัส อ.087/2555 วันที่ 29 มีนาคม 2555 ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้ใบยินยอมให้ข้อมูลการวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ระยะเวลาของการวิจัย พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงการเคารพความเป็นส่วนตัว การปกปิดความลับ สิทธิในการตอบรับและปฏิเสธการให้ข้อมูลซึ่ง สามารถยุติได้โดยกลุ่มตัวอย่างไม่ต้องแจ้งเหตุผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้ในภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไป

วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษายาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษายาบาลเบื้องต้น โดยใช้สถิติ t-test

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาพยาบาลจำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล (N = 154)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	150	95.24
ชาย	4	4.76
อายุ		
20 - 21 ปี	142	92.21
22 - 23 ปี	10	6.49
≥ 24 ปี	2	1.30
GPA		
2.51 – 3.00	128	83.12
3.01 – 3.49	10	6.49
≥ 3.50	16	10.39
ภูมิลำเนา		
ภาคเหนือ	17	11.04
ภาคกลาง	101	65.58
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16	10.39
ภาคใต้	20	12.99

จากตารางพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ส่วนใหญ่เพศหญิง ร้อยละ 95.24 อายุระหว่าง 20-21 ปี ร้อยละ 92.21 มีคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.00 ร้อยละ 83.12 มีภูมิลำเนาภาคกลางเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.58

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล (N = 154)

ตัวแปร	ค่าคะแนน		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
- ด้านความสามารถประยุกต์ใช้จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิและการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ใช้บริการ	4.51	0.61	มากที่สุด
- ด้านความรู้ในหลักการวินิจฉัยแยกโรคภายใต้กฎหมายจริยธรรม	4.33	0.66	มาก
- ด้านความรู้ในหลักการรักษาพยาบาลเบื้องต้นภายใต้กฎหมายจริยธรรม	4.46	0.59	มาก
- ด้านความสามารถส่งต่อผู้ป่วยไปยังหน่วยบริการสุขภาพระดับต่างๆ ได้ถูกต้อง	4.42	0.63	มาก
- ด้านความสามารถซักประวัติสุขภาพได้อย่างมั่นใจ	4.48	0.61	มาก
- ด้านความสามารถนำความรู้มาใช้พิจารณาสังเกตและวิเคราะห์ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการได้	4.28	0.64	มาก
- ด้านความสามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในกลุ่มอาการที่พบบ่อยทางอายุรกรรม	4.20	0.68	มาก
- ด้านความสามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในกลุ่มอาการที่พบบ่อยทางการเย็บแผลและการผ่าตัด	4.35	0.61	มาก
- ด้านความสามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในกลุ่มอาการที่พบบ่อยในการปฏิบัติการช่วยชีวิต	4.31	0.63	มาก
- ด้านสามารถคิดวิเคราะห์เพื่อวินิจฉัยแยกโรคและให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ	4.18	0.64	มาก
- ด้านความสามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโรค การรักษาโรคและการดูแลโรคนั้นๆ	4.47	0.55	มาก
- ด้านความสามารถนำเสนอความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวินิจฉัยแยกโรคและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในรูปแบบที่น่าสนใจ	4.24	0.61	มาก
รวม	4.35	0.67	มาก

จากตารางพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$ S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดพบว่า สามารถประยุกต์ใช้จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิและการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.51$ S.D. = 0.61) และสามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโรค การรักษาโรคและการดูแลโรคนั้นๆ ($\bar{X} = 4.47$ S.D. = 0.55) ส่วนการรับรู้สมรรถนะตนเองที่น้อยที่สุด คือ สามารถคิดวิเคราะห์เพื่อวินิจฉัยแยกโรคและให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.18$ S.D. = 0.64) และพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้าน

การปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีค่าสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นต่อสมรรถนะด้านการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติพบว่า สมรรถนะทุกครั้งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$ S.D. = 0.61) รองลงมาคือสามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโรค การรักษาโรคและการดูแลโรคนั้นๆ ($\bar{X} = 4.47$

S.D. = 0.55) ส่วนการรับรู้สมรรถนะตนเองที่น้อยที่สุด คือ สามารถคิดวิเคราะห์เพื่อวินิจฉัยแยกโรคและให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.18$ S.D. = 0.64) จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ นั้นจะเห็นว่า พยาบาลวิชาชีพที่ต้องมีสมรรถนะเฉพาะด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติการพยาบาลดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพ ซึ่งต้องอาศัยลักษณะความสามารถเฉพาะในการวินิจฉัยแยกโรคและให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ จำเป็นต้องใช้เทคนิคที่เฉพาะเจาะจง การปฏิบัติการพยาบาลเน้นที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ นั่นคือ การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในการซักประวัติ การตรวจร่างกาย ผู้ป่วยต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ร่วมกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก ซึ่งการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในการวินิจฉัยแยกโรคและการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ และลักษณะวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งต้องอาศัยสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก^{1,5,7,9}

สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก: กรณีศึกษารายวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ ให้นักศึกษาพยาบาลมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม มีการทำงานเป็นกลุ่มที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ในงานกลุ่มอย่างอิสระโดยมีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับการตอบสนองจากการใฝ่รู้การกระทำ การสร้างสรรค์ของตนเอง ได้ใช้ความสามารถในการคิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิก ซึ่งสอดคล้องกับกัสดูราพบว่าใช้การบรรยายและการทำกรณีศึกษาเป็นกลุ่มตลอดระยะเวลา 3 ปี ของการเรียนพยาบาล นักศึกษากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนดังกล่าวมีความสามารถ

ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างจากการเรียนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว ทำให้นักศึกษาปฏิบัติตามกระบวนการซ้ำๆ และเมื่อนักศึกษาให้ความหมาย นักศึกษาทั้งหมดสามารถนึกถึงกระบวนการดังกล่าวและให้ความหมายได้ตรงกัน ส่วนการเรียนโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างใกล้ชิด¹⁰ สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณพบว่าการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้นักศึกษาได้ร่วมคิด ระดมสมอง วิเคราะห์ประเด็นปัญหาส่งผลให้นักศึกษามีการพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และนักศึกษาในกลุ่มสนทนาเห็นประโยชน์ของการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพปฏิบัติการพยาบาลรักษาเบื้องต้นได้¹¹

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรออกแบบการการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. ควรออกแบบกิจกรรมที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิกในทุกรายวิชาให้แก่ศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นแบบนำตนเองเพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิกในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษาและหลักสูตรเกี่ยวกับการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในวิชาการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นโดยใช้รูปแบบการนำตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทางคลินิกให้แก่ศึกษาต่อไป
2. ควรครอบคลุมการศึกษาปัจจัยด้านผู้สอนและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและควรศึกษารูปแบบเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ช่วยเสริมและเติมเต็มคำตอบที่ได้จากการศึกษารูปแบบเชิงปริมาณ

References

1. Klunklin, A., Subpaiboongid, P., Keitlertnapha, P., Viseskul, N., and Turale S. Thai nursing students' adaption to problem-based learning: a qualitative study. *Nurse Education in Practice*. (2011); 11(6): 370-374. (in Thai)
2. Bers, T. H., McGowan, M. And Rubin, A. The disposition to think critically among community college students: the California critical thinking dispositions inventory. *The Journal of General Education*. (1996); 45(3), 197-223.
3. Phomma A, Ngamvaseenont S. Comparative study of critical thinking of first and fourth year baccalaureate nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit. *Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit Journal*. 2013; 5(1): 20-30. (in Thai)
4. Faculty of Nursing. (2010). Huachiew Chalermprakiet University's Nursing Graduates in the 2010 Academic Year. (in Thai)
5. Mingpun, R. Srisa-ard, B. and Jumpamoo, A. Strengthening preceptors' competency in Thai clinical nursing. *Educational Research and Reviews*. (2015); 10(20): 2653-2660. (in Thai)
6. Lausuwanagoon W. Factor influencing the critical thinking of nursing students studying at Faculty of Nursing of Burapha University. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University*. 2003;11(3): 46-68. (in Thai).
7. Chaleoykitti, S., Chewsothon, S., and Butpunya, Y. (2017). Effectiveness of the Integrated Academic Service and Teaching-Learning Arrangement in Psychiatric Nursing Practicum Course to Psychiatric Nursing practice competency in Army Nursing. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 18(3), 144-151. (in Thai)
8. Knowles, S. M. Self-directed learning: A guide for learners and teachers. New York: Association Press Follett. (1975)
9. Chaprasart, S. and Prasertsaruay, S. Development of Edutainment Model Using the Buddhism-Yonisomanasikarn Strategies to Develop Critical Thinking of Royal Thai Air Force Nursing Students. *Academic Services Journal, Prince of Songkla University*. (2015). 26(1): 29-42. (in Thai)
10. Kaddoura MA. Critical thinking skills of nursing students in lectured-based teaching and case-based learning. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*. 2011;5(2):1-18.
11. Waisurasing L, Noparoojjinda S. The development of instructional model using authentic learning approach to enhance achievement and critical thinking ability of nursing students, Boromarajonani College of Nursing, Suphanburi. *Journal of Nursing and Education*. 2011;4(3):63-77. (in Thai).